

Brussel, lente

EEN WINDSTOOT, druppels komen binnen, en een lange man die je hier nog niet hebt gezien, met een overjas en een zwart rugzakje, verschijnt. Hij duwt een opgevouwen fiets voor zich uit, draagt een fietshelm. Je ziet dat hij niet past in deze verloren stadsplooi, aan dit plein zonder toekomst en zonder duidelijk verleden, met schilferende bomen, verveelde hangjongeren en wat verderop de drukke doorgangsweg. Hij past in een ander, beter en netter deel van de stad. Een man van veertig, denk je. De man is doorweekt, en hij oogt verbouwereerd, alsof de regen hem persoonlijk beledigd heeft. Je glimlacht naar hem omdat het van jou verwacht wordt, maar ook vanwege de situatie, onhandig en vreemd. Hij wordt door de stamgasten gemonsterd. Je probeert Napoleon nog tegen te houden, die opspringt, naar de natte bezoeker holt, hem uit zijn evenwicht brengt. Maar de man herstelt zich, kijkt rond, knikt iedereen afzonderlijk toe. Wanneer hij zijn overjas uittrekt, verschijnt een maatpak. De man aait Napoleon. Niet veertig, zie je nu, eerder dertig. Een man van dertig. Vijfendertig. Een man van vijfendertig.

Je sust Napoleon. Terwijl je de hond wegleidt, kijk je naar de man, die tussen de tafels en de puinzooi en de rariteiten een vrije plek zoekt. Man en hond lijken dezelfde ogen te hebben. Is hij een man die van honden houdt? Wanneer hij zijn jas over

de stoel heeft gevouwen, zijn rugzakje naast de tafel op de grond heeft geplaatst en zijn platte haren heeft losgeschud, komt hij naar je toe en bestelt in het Engels een glas witte wijn. Zijn bleke hoofd, de mond als een streep en de rode vlekken op de wangen alsof hij urenlang geravot heeft. Borstelige wenkbrauwen, zelfde kleur als het hoofdhaar, ze lijken er door een kleuter opgeplakt. Er gaat kracht van hem uit, of misschien is het alleen zijn lengte. De man heeft een iets te nasale stem en loopt gebogen, alsof hij nog groter is dan hij is. Je zoekt de fles, voelt hoe het hete hondenlijf van Napoleon tegen je op schuurt, om aandacht fleemt, je hebt nu even geen tijd, hebt eigenlijk toch best wel tijd, zet de fles neer en liefkoost en streelt die harige massa, en wast achteraf je handen, de straal van warm water op je huid, je houdt ervan, of gewoon de handen te laten zakken, voorzichtig te dopen in het meestal lauwe maar soms toch nog hete afwassop. Die tintelende sensatie. In een hoekje zit de man op de oude cinema-stoel onder de purperen bloempot met de hangplant waarvan de onderste bladeren als hij zijn rug recht zijn haren raken. Hij opent een laptop, legt naast die laptop een smartphone. Haalt een verfrommelde pet uit zijn jas, legt die daar weer naast. Lijkt even weg te dromen. Probeert zich een houding aan te meten maar slaagt er niet in. En je ziet dat hij acteert, ongetwijfeld met talent. Zijn maatpak glimt. Hij heeft de stropdas losgemaakt en voor zich bij de pet gelegd. Grijs pet, met ruitpatroon. Er nog naast die fietshelm. Hij stopt een bierviltje onder een poot om de tafel te stabiliseren.

Behalve Pierre, die hem in de gaten houdt, let geen van de stamgasten meer op hem, aanvaard is hij niet maar hij ziet eruit alsof hij niemand kwaad doet, en na de regen, denkt men, verdwijnt hij. Hij vraagt of er hier wifi is, een code voor de internettoegang, maar dit is niet zo'n hipsterkroeg, hier komen alleen mensen zonder werk of alleszins zonder laptop.

Waarop hij je ongelovig aanstaart.

En je lacht dus opnieuw, en haalt je schouders op, vervolgens lijkt ook hij te lachen, in een vertrouwelijk gebaar leg je een hand op zijn arm, omdat je hem gerust wilt stellen dat het oké is. Dat ook jij hier vreemd bent. Dat we hier allemaal vreemd zijn. Dat het zo is, in deze stad, dat het zo moet zijn, dat het goed is. En misschien omdat je hem mag.

Je denkt aan hoe je hier passeerde, aan deze hoek. Maanden geleden, hoe je hier nog niet lang was, werk zocht in deze nerveuze stad, moeilijke dagen waren het, en dan dat lieve en eenzame dier liggend aan de deur, hoe je er een band mee opbouwde. Pepe die de habitués zelf hun drank liet pakken en meestal maar wat met een koffie verkeerd (*café con leche* noemt hij dat) in zijn fauteuil zat. Hij begon een gesprek. In die tijd was hij nog vriendelijk, zelfs charmant. Had hij geen werk voor jou? Poetsen en opdienen, op het café letten wanneer hij er niet is, zoals nu.

Poetsen is het laagste, vindt mama.

Misschien omdat je te lang in zijn buurt blijft staan, toont die nieuweling je iets op zijn smartphone, een foto van een standbeeld, een man en een vrouw die in een soort overwinningsgebaar een lantaarn omhoogduwen. 'Hier wat verder,' zegt hij.

'Maakt u foto's?'

'Soms.'

'Bent u journalist?'

'Nee.' Hij glimlacht.

'Mooie pet.' Erg lelijk.

'Dank je. Hij is van mijn grootvader geweest.' Hij grijnst.

Je laat hem. Wat weet jij van de gewoonten hier? Voor jou past die pet aan de wand tussen Pepe's prullaria, de speren en de vazen, de harlekijnen en de marionetten, de schilderwerkjes en de beeldjes, de boeken, de Jamaicaanse vlaggen met hen-

nepblad, de opgezette dieren en de fossielen, de prentkaarten, de kledingstukken, de discobal, de parkieten, de cactussen, de pin-ups...

Pierre, op zijn vaste barkruk, vraagt: 'Wat zei hij?'

'Dat de pet van zijn grootvader is geweest.'

'Aha.'

En je wandelt weer naar het raam, kijkt naar het grijze asfalt. Het water dat met zichzelf geen blijf weet, een punt zoekt waar het onder de stenen van de stad kan verdwijnen, in de grond en misschien in de rivier die hier gestroomd moet hebben, ooit, maar die nu langs onderaardse gangen naar buiten wordt geleid. Een rivier die jou fascineert, een onzichtbare rivier. Je gaat naar de bar om glazen af te wassen, tikt ritmes met een bierviltje. Na de eenzaamheid van de winter begint de stad jou te bevallen. De kakofonie en de rijkdom, het lawaai en de rust, de stank en de geur, de chaos en de mogelijkheden. De details. Af en toe werp je een blik op die nieuweling, hij intrigeert omdat de delen en het geheel niet passen, zijn ongeschooren kin en zijn perfecte bruinlederen schoenen, zijn ironische manier van doen en zijn trouwe ogen, het maatpak en het gepeuter in zijn neus, de pet en de fietshelm en de vouwfiets, grote slokken wijn en de concentratie waarmee hij werkt. Soms belt hij iemand of belt iemand hem, zo lijkt hij van het café zijn kantoor gemaakt te hebben en van de tafel, die op andere momenten vooral gebruikt wordt door de Spaanse vrienden van Pepe wanneer ze hun gefrituurde sardienen, gekocht bij de Griek naast de deur, komen opeten, zijn bureau.

Blikken kruisen. Een koppige zon breekt de wolken, laat een groot blauw gat verschijnen, gerafeld aan de randen. De donkerte van die eerste winter, de neerslachtigheid, je wist niet wat je overkwam. Maar nu komt een prachtige overgang van een lichtrijke schoonheid die je in Accra nooit hebt meegeemaakt. Alles op het plein glanst. In het blauwe gat bestudeer je

de vliegtuigstrepen, tot het gat zich weer sluit, en het andermaal gaat regenen, waarna een nieuw gat verschijnt, waarna het andermaal gaat regenen. Er is veel tijd.

Poetsen vijf euro per uur, opdienen ieder kwartier een euro. Plus fooien, had Pepe gezegd, maar die zijn er niet.

En soms vertrekt een van de habitués of wordt door een nieuwe habitué vervangen, maar de nieuweling blijft standvastig, hij let niet op hen, werkt en leest, bestelt alweer een glas wijn. Tussen de buien door gaat hij roken op de stoep. Is hem niet opgevallen dat bijna iedereen hier een brandende sigaret tussen de vingers heeft en dat er tegen alle regels in, omdat Pepe nu eenmaal lak heeft aan regels, gewoon een asbak op tafel staat?

Yassine, een door Pepe min of meer in bescherming genomen jongen uit de buurt, stoort je even. Hij maakt hier zijn huiswerk, en achteraf roken hij en Pepe een joint met wiet van de perfect onderhouden plantage die Pepe op zijn appartement heeft. Yassine dealt misschien voor Pepe op zijn school. Met onhandige reuzenpassen stapt hij hier meestal rond, tot hij iemand zodanig op de zenuwen werkt dat hij terechtgewezen wordt. In het begin aanvaardde hij jou niet, nu wel. Hij staat naast je. 'Waarom hebben mijn ouders mij op de wereld gezet?'

'Omdat God dat zo wilde.'

'En waarom wilde God dat?'

'Daar is geen antwoord op.'

'Maar waarom?'

'Ik weet het niet, er is geen antwoord.' Hij keert terug en roert in zijn kopje.

Hij probeert opnieuw: 'Als er geen antwoord is, waarom wilde Hij het dan?'

'Er is geen antwoord.'

'Zijn er eigenlijk moslims in jouw land?'

‘Ja.’

‘Veel?’

‘Genoeg.’ Volgens mama eerder: te veel. Lui uit het noorden, vaak arm, die samenhokken in de wijk Nima. En terwijl Yassine tevreden knikt, denk je aan hoe je in Accra samen met mama op de eerste rij zat. Dominee Tehteh fulmineerde ijsberend en gesticulerend over de hel, over de ongelovigen, over alle trucs van Het Beest. Een vlok speeksel verliet zijn mond en kwam vlak voor mama, naast jou, terecht, als een heilige gift.

Achter de bar neem je een van Pepe’s boeken, geschreven door ene Carlos Castañeda, en probeert de lijnen te ontcijferen die Pepe hier en daar in potlood onder de zinnen heeft getrokken. Ze fascineren meer dan de tekst. Je wilt die lijnen begrijpen, hun ritme, er een systematiek in ontdekken, ze lezen alsof er een wereld in verborgen zit, maar het lukt je niet, je vindt geen wereld, doodt dus de tijd, bedient af en toe iemand, leeft op het ritme van wat je te beurt valt, terwijl de middag langzaam vooravond wordt, de zon nu even binnenvalt en in je ogen prikt. Vreemd weer.

Je lacht.

‘Waarom lach je?’ vraagt Pierre, opdringerig als steeds.

‘O, niets.’

Twee theedrinkende Libanezen, de ene kaal en de andere grijs, spelen triktrak, de kale belt af en toe iemand alsof het zo’n televisiespelprogramma is waarbij je een hulplijn hebt. Ilian, de Bulgaar, wordt dronken. Het glas van de nieuweling is leeg, je gaat naar hem toe, Napoleon hijgend achter je aan. ‘Wenst u er nog een?’ Hij knikt. ‘Drink je niet te snel?’ Ineens oprecht bezorgd. Maar die man is een klant, klanten moeten drinken. Hij toont je nog een foto, van een soort fabrieksgevel. ‘Enkele straten van hier.’

‘Leuk.’

Je draait je om, wilt zijn glas wijn halen. Maar dan veran-

dert de situatie. Hij gaat staan en komt achter je aan, eerst denk je nog dat hij naar het toilet moet. Je wijst hem het toilet. Een stilte valt. Hij wordt argwanend geobserveerd, dit is niet zijn biotoop en hij moet zijn manieren houden, het is een kleine wereld met een overvloed aan zich anders toch maar vervelende nuttelozen. In feite kijk je op hen neer, maar je hebt hen ook nodig. En de man plaatst een elleboog op de toog. Hij kijkt je aan. 'Doe toch maar een cola.'

'Beter.'

'Hoe heet je?'

'Ama.'

'Mooie naam.'

Je knikt. Wat is er mooi aan? Ama is zaterdag. Geboren op een zaterdag.

'Neem zelf ook iets.'

Pierre volgt jullie met zijn geniepigge varkensoogjes.

'Ga straks iets met mij eten, Ama,' zegt de nieuweling.

'Waarom zou ik dat doen?'

'Hoe heet de rivier hier wat verder, voorbij het plein?'

'Weet je dat niet?'

Hij blijft je aankijken.

'Als je niet met mij mee komt dineren, spring ik erin, in die rivier.'

'Het is een kanaal.'

'Dan spring ik in het kanaal.'

De toon van die man is speels, maar ook sarcastisch en onbegrijpelijk. Pierre schuift met zijn barkruk naar de man toe, ademt zwaar en opent zijn mond in een vulgair gebaar van beginnend ongeduld. Houdt hem in de gaten. 'Even ernstig,' probeer je, 'waarom zou je zoiets doen?' De man blijft jou aankijken. 'Het water is hier erg koud.'

Alleen het water? Alles. Alles is hier erg koud. Passanten, kijkend naar de grond. En hoe je het op een dag niet meer

kon, bent gaan zitten, op een bordes, met je hoofd in je handen. Honderden passanten. Geen reactie.

Terwijl Pierre zich als bodyguard opdringt, al is hij drie koppen kleiner dan de nieuweling, ga je naar enkele tafels om af te ruimen, ledigt halfvolle asbakken, en voelt dat die man jou met zijn ogen volgt. Dat allen je met hun ogen volgen. Je voelt zijn schaduw, te dichtbij, een schaduw die over jou heen lijkt te vallen, dus draai je je naar hem om, kijkt hem strak aan, zet een stap opzij zodat de doorgang naar de deur voor hem openligt als hij zou willen verdwijnen, maar hij blijft staan. Hij moet trouwens nog betalen. 'Vind je niet,' zegt hij, 'dat je omdat het water erg koud is iets warmes met me moet eten voor ik mij verdrink, dat je dat voor een arme man als ik moet doen?'

'Je zou je daarnet nog verdrinken als ik niet met je ging eten, nu wil je het zelfs doen als ik met je meega. Begrijp ik dat goed?' Zijn dikke wenkbrauwen: ze trekken samen. Boven zijn neus een dramatische rimpel. Je duwt Pierre van jullie weg. De man knikt ernstig. Je zegt: 'Ik zal jou redden.'

'Echt?'

'Het is wat mensen doen, het is wat God van mij verwacht. Maar misschien verdrink ik dan zelf. Is dat wat je wilt?'

Hij draait de zaken om. 'Ik zal jou redden.'

'Wat is je naam?'

'Ik hoop het toch. Ik hoop het, dat ik je zal redden. Ik denk het wel.'

'Ik vroeg je naam.'

'Griff.'

'Wat zeg je?'

'Griff.'

Je keert voor hem uit naar de toeg terug. Dan gaat de deur open, en Napoleon springt op omdat Pepe binnenkomt, twee zware zakken vol etenswaren dragend, zoals dagelijks, twee zware zakken die jij vervolgens telkens de trap op moet sleu-

ren, terwijl men van onderen naar jou staart. Massa's conserven liggen in zijn appartement in hoge torens gestapeld. Geen idee waarom. Dealt hij ook conserven? Je struikelt erover wanneer je poetst, Pepe staat er dan naar te kijken, grinnikt maar helpt niet. Ogen op jouw lichaam.

Je gaat naar Pepe toe, neemt de eerste zak van hem over, ontwijkt de hond, en misschien vanwege de verwarring op dat moment, omdat je van die nieuwelingszak af wilt maar tegelijkertijd vreest dat hij terwijl je de zakken naar de derde verdieping sleurt verdwijnt en nooit terugkomt, zeg je hem dat het goed is, dat je straks, na het werk, over een halfuurtje of een uurtje, met hem gaat eten. Dat hij op jou moet wachten. 'Alleen eten,' voeg je toe.

Je sleurt de eerste zak de trap op. Komt terug. Zeult met de tweede zak. Terug beneden zoek je eerst de hond, tast met ieder van je vingers naar de warme huid onder zijn dikke vacht, masseert die huid. Pas daarna ga je naar de toegang, waar Pepe jouw plaats ingenomen heeft. Pepe wenkt. 'Maak me een café con leche.' Je moet langs hem heen, een nauwe doorgang, en je wilt geen contact, maar Pepe beweegt op het juiste moment, zijn hand raakt jou. Hij legt muziek op, iets met een vrolijk en opzweepend ritme.

'Staan de zakken boven?'

Je knikt.

'De badkamer was gisteren nog smerig.'

'Sorry.'

'Je hebt de handdoeken niet opgevouwen.'

'Spanje is naar de kloten.' Pierre begint intussen een van zijn tirades. 'Door de crisis, aha. En hoe lang zal het duren voor de Catalanen proberen om onafhankelijk te worden? Ik vraag het je? Hoe lang nog? Aha, hoe lang nog?' Je kijkt naar Pepe, naar zijn vooraan kale, achteraan met dreadlocks beplakte hoofd, de sterke bruine tanden, de brede, zware kin. Dread-

locks zijn voor mensen die geen geld hebben om zich te wassen, zegt mama.

Pierre wijst. 'Leuk T-shirt.'

Je lacht verveeld. Alweer lach je. Zo luid ditmaal dat de triptrak spelende Libanezen verschrikt opkijken, dat de regen opnieuw begint.

Buiten treedt stilaan de duisternis in.

'Maar jullie hebben er wel goede voetballers, in Spanje.' Pierre haalt een hand met zwartgerande nagels door zijn peperkleurige kruin, bestudeert die hand en plukt er twee meegekomen haren uit. Het is tijd om te gaan. De man met de naam als een soort grom kijkt naar jou. Hij stapt naar je toe, terwijl Pierre nog altijd iedere beweging gadeslaat.

'Kom mee,' zegt de man.